

Mensenrechten: de basis voor een strijdbaar humanisme in 2008

Jaarbericht van de Humanistische Alliantie

Inhoud

Voorwoord	pagina 3
De Humanistische Alliantie Verbonden door Humaniteit	pagina 4
De Humanistische Alliantie De Humanistische Alliantie in 2008	pagina 5
Humanisme en Mensenrechten Strijdbaar humanisme, voortdurende visievorming	pagina 8
Vrijheidsrechten Zeggen wat je denkt, geloven wat je wilt	pagina 10
Recht op Privacy Veiligheid versus vrijheid?	pagina 12
Humaan Vreemdelingenbeleid Recht op leven in vrijheid en veiligheid	pagina 13
Holebi- en Transgenderrechten Urgentie geboden: holebi- en transgenderrechten	pagina 16
Waardig Levenseinde Recht op waardig sterven	pagina 19
Menswaardige en Zingevende Zorg Zorg is een mensenrecht	pagina 21
Menswaardige Levenstandaard Armoede de wereld uit	pagina 23
Kinderrechten Recht op bescherming en ontwikkeling	pagina 24
Vooruitblik op het Alliantiejaar 2009 Mensenrechten, wat doet u eraan in 2009?	pagina 26
Ledenoverzicht	pagina 27

Voorwoord

2008 was een belangrijk en enerverend jaar voor de Humanistische Alliantie. We hebben veel bereikt samen, zowel binnen de humanistische beweging als daarbuiten. Intern toonden onze activiteiten een groeiende samenwerking en versterkte infrastructuur. We wisten elkaar beter te vinden en waren steeds meer bij elkaar betrokken. Bovendien was er, mede dankzij de inspanningen van de Humanistische Omroep HUMAN, een steviger humanistisch geluid te horen in de massamedia.

2008 was ook het eerste jaar dat wij werkten rond een centraal thema: *Humanisme en Mensenrechten*, ter gelegenheid van het 60 jarig bestaan van de *Universele Verklaring van de Rechten van de Mens* (UVRM). In die 60 jaar hebben zich veel goede ontwikkelingen voorgedaan, bijvoorbeeld op het vlak van vrouwenrechten. Maar er is nog veel werk te verzetten, want de mensenrechten worden nog altijd niet overal nageleefd. Ook in Nederland is er wat dat betreft nog veel te doen, zoals u in dit jaarbericht kunt lezen. Daarom werden de lidorganisaties op de Alliantiedag 2008 uitgenodigd om de mensenrechten in hun activiteiten centraal te stellen.

Velen hebben aan deze oproep gehoor gegeven. In dit jaarbericht worden een aantal evenementen en initiatieven rondom het thema *Humanisme en Mensenrechten* uitgelicht. Noodzakelijk is dit slechts een greep uit alle activiteiten die plaatsvonden, maar we hopen dat met deze selectie een representatief beeld is geschetst van wat we met z'n allen voor de mensenrechten kunnen bereiken.

Als iets naar voren komt in dit jaarbericht is het wel dat we samen sterker zijn. De groei van de humanistische beweging in zijn geheel komt ons ten goede. Het is dan ook met veel plezier dat ik onze twee nieuwste leden verwelkom, het humanistische woon- en zorgcentrum De Nieuwpoort in Alkmaar en de stichting de Einder, die actief is op het gebied van de begeleiding van mensen bij hun zelfgekozen levenseinde.

Vanwege het succes van 2008 zal het thema *Humanisme en Mensenrechten* ook in 2009 centraal staan. We hopen dat u door dit jaarbericht geïnspireerd raakt om u samen met medewerkers van andere lidorganisaties in te zetten voor de mensenrechten. Veel leesplezier en veel succes gewenst in 2009!

Lodewijk de Waal
Voorzitter Humanistische Alliantie
Directeur Landelijke vereniging Humanitas

foto: Henk Thomas

Verbonden door Humaniteit

In Nederland zijn vele organisaties actief die nadrukkelijk een humanistische wereld- en levensbeschouwing in doen en denken tot uitdrukking brengen. Alleen doen deze organisaties het goed, maar samen zijn we nog sterker. Daarom werd in 2001 de Humanistische Alliantie (HA) opgericht. Geen koepelorganisatie, maar een samenwerkingsverband van gelijkwaardige en autonome leden, die elk hun specifieke ervaring en expertise met andere lidorganisaties delen. Inmiddels zijn 52 organisaties lid en zijn meerdere nieuwe vormen van samenwerking ontstaan. De leidraad in ons werk is het samenwerkingsplan *Verbonden door Humaniteit*.

Missie

De HA wil op aansprekende wijze nationaal en internationaal werken aan de versterking van het humanisme en de humanistische beweging, om zo krachtig mogelijk te kunnen bijdragen aan een duurzame werldsamenleving. Alle mensen moeten een goed en zinvol leven kunnen leiden, met en voor anderen, in rechtvaardige instituties. Om doeltreffend bij te dragen aan een duurzame werldsamenleving worden lidorganisaties uitgenodigd activiteiten te ontwikkelen rond een gezamenlijk thema. In 2008 was dit thema: *Humanisme en Mensenrechten*.

Doelstellingen

De HA bestaat om het voor de afzonderlijke organisaties beter mogelijk te maken hun eigen doelstellingen te realiseren. Daarnaast wil de Alliantie het humanisme en de humanistische beweging in Nederland versterken.

Taakverdeling en taakuitvoering

De organisaties doen veel zelf, maar er bestaat een Alliantiebureau voor advisering, afstemming, verbinding, evaluatie en administratie. Op het bureau werken op parttimebasis een webmaster (voor de gezamenlijke website *human.nl*), een netwerkmanager en een kennismanager. Ook is er een gemandateerd dagelijks bestuur (DB). Het DB is op motiverende en faciliterende wijze gericht op de realisatie van de streefdoelen, zoals opgesteld in het samenwerkingsplan *Verbonden door Humaniteit*. De lidorganisaties stellen daartoe regelmatig communicatie-, visie- en webmedewerkers beschikbaar. Zo worden, samen met de medewerkers van het Alliantiebureau, breed gedragen werkgroepen gevormd, die de realisatie van de streefdoelen krachtig bevorderen.

Verwerving van middelen

De inkomsten van de Humanistische Alliantie bestaan voornamelijk uit contributies van de leden. De contributie wordt jaarlijks vastgesteld op grond van de benodigde middelen voor de te maken personele, materiële, bureau- en activiteitenkosten van de HA in het jaar daarop.

Ambitie

In het eerste lustrumjaar 2006 is duidelijk gebleken dat het algemene belang van de Humanistische Alliantie gezien en breed gedeeld wordt. Het ambitieniveau ligt nog wel hoger dan de nu beschikbare middelen. Gestreefd wordt naar een doelgerichte besteding en een mogelijke verruiming van de middelen.

Verbonden door Humaniteit

Op www.human.nl, de gezamenlijke website van de Humanistische Omroep en de Humanistische Alliantie, kunt u het samenwerkingsplan *Verbonden door Humaniteit* nalezen. Surf naar de Index van Humanistische Organisaties en klik dan op Humanistische Alliantie.

Naast een beschrijving van de organisatie en van onze werkzaamheden kunt u daar het samenwerkingsplan downloaden. In het plan is ook de tekst van de *Amsterdam Declaration 2002* opgenomen. De daarin beschreven principes fungeren als inspiratiebron voor de missie en streefdoelen van de Humanistische Alliantie

De Humanistische Alliantie in 2008

2008 was een enerverend jaar voor de Humanistische Alliantie (HA). In de structuur en werkwijze van de HA vond een aantal belangrijke veranderingen plaats, maar onze doelstellingen bleven dezelfde: het faciliteren van een goede onderlinge samenwerking van lidorganisaties en het vergroten en versterken van de humanistische beweging in Nederland. Het samenwerkingsplan *Verbonden door Humaniteit* bleef leidraad in onze inspanningen. In 2008 werkten wij voor het eerst met een centraal werkthema: *Humanisme en Mensenrechten*. Dit bleek erg effectief! Het thema inspireerde vele lidorganisaties tot het opzetten van boeiende evenementen. Mede daardoor werd er door lidorganisaties vaker samengewerkt en was er een prominentere aanwezigheid van de humanistische beweging in de media.

Interne en externe veranderingen

2007 is een jaar geweest van herschikking van Alliantietaken en geldstromen en van bescheiden opbouw. In 2008 waren de effecten van deze veranderingen goed voelbaar, zowel extern als intern. Door meer gezamenlijke initiatieven was in de media een steviger humanistisch geluid te horen. Ook onze gezamenlijke website *human.nl* draait nu volop. Intern tonen onze activiteiten een groeiende samenwerking van lidorganisaties en een versterkte infrastructuur. De HA kennismanager, netwerkmanager en webmaster werken vaker en efficiënter samen met medewerkers van lidorganisaties om de streefdoelen te realiseren. Op die manier kunnen zij beter inspelen op de behoeften van lidorganisaties. Symbolisch en praktisch komt deze inslag duidelijk naar voren in de nieuwe huisvesting van de HA aan de Weteringschans 259. In het gerenoveerde schoolgebouw vonden ook het Humanistisch Verbond, HUMAN, het Steunfonds Humanisme, Geestelijke Verzorging, BlinN, Samah en Transvisie een werkplaats. Gezamenlijke huisvesting voor gezamenlijk humanisme!

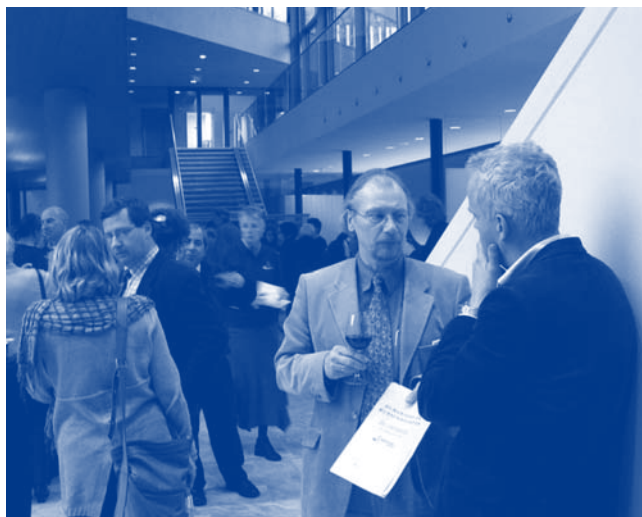
Opening Weteringschans

Op 17 januari 2008 opende burgemeester van Amsterdam Job Cohen het nieuwe thuis van de HA en andere humanistische organisaties. De gezamenlijke huisvesting versterkt de synergie tussen de humanistische organisaties en stimuleert de onderlinge samenwerking. Bovendien bestaat de mogelijkheid om in het gebouw vergaderingen en evenementen te organiseren. Hiermee wordt het gerenoveerde schoolgebouw een nieuw 'waardencentrum' dat de samenleving voorziet in een maatschappelijke behoefte aan zingeving, debat, dialoog en humanistische diensten. Het gebouw kreeg de naam *human.nl*, naar het digitale thuis van de humanistische beweging op het internet. Bij de feestelijke opening was gelegenheid kennis te maken met het mooie pand en de bewoners.

Alliantiedag 2008

Gedurende het gehele jaar houdt het bureau van de HA zich bezig met het faciliteren van de onderlinge samenwerking van lidorganisaties en de versterking van het humanisme en de hu-

manistische beweging in Nederland. Maar omdat we met zoveel organisaties zijn (inmiddels 52) is het belangrijk dat we eens in de zoveel tijd allen samen komen en de onderlinge banden verstevigen. Op donderdagmiddag 20 maart organiseerde de HA daartoe, in samenwerking met Humanitas, de jaarlijkse Alliantiedag. De netwerkdag was bestemd voor medewerkers, bestuurders en vrijwilligers van leden uit de Alliantie en de 280 beschikbare kaartjes waren al snel uitverkocht. Het thema van de dag was: *Mensenrechten, wat doe jij eraan?* De dag vond plaats op een unieke locatie: Het Vredespaleis in Den Haag!

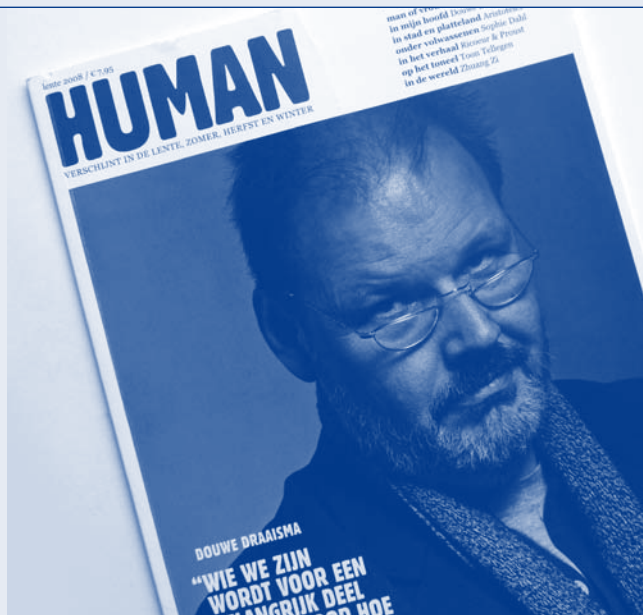

Mensenrechten en strijdbaar humanisme

Na een rondleiding door Het Vredespaleis werd het nieuwe publiekstijdschrift HUMAN aan de bezoekers van de Alliantiedag gepresenteerd. Daarna hield Lodewijk de Waal, voorzitter van de Humanistische Alliantie en directeur van Humanitas, een onderhoudende toespraak over *Mensenrechten, de basis voor een strijdbaar humanisme*. Hij ging in op de naleving van mensenrechten in Nederland en presenteerde het *Strijdplan voor een Humanistisch mensenrechtenbeleid in Nederland* (zie kader). Namens de HA riep hij alle lidorganisaties op de strijdpunten

Cover van het
nieuwe humanistische
tijdschrift HUMAN

mee te nemen in hun dagelijks doen en denken en de mensenrechten met elkaar op de werkvloer te bespreken.

Gevarieerd middagprogramma

Het thema *Humanisme en Mensenrechten* werd in het gevarieerde middagprogramma verder uitgediept. In een zestal workshops werden de rechten van kinderen, holebi's en transgenders, gehandicapten, Palestijnen in bezette gebieden en asielzoekers in vreemdelingenbewaring geëxploreerd.

De workshops werden verzorgd door Aim for human rights, Hivos, Transvisie, HVO, Kinderopvang Humanitas, Humanitas DMH, Humanitas Inkomensbeheer, HUMAN, raadslieden van de dienst Geestelijke Verzorging van Justitie, SAMAH, BlinN en het Humanistisch Verbond.

De Gebroeders Meester, bekend van *de Volkskrant*, *Trouw* en vrolijke boeken over filosofie, religie en wetenschap, zorgden voor een relativerende afsluiting van de middag. Waarna het tijd was voor de gezellige netwerkborrel, waar de bezoekers elkaar konden ontmoeten en verder spreken over zingeving, humanisering en de *Universele Verklaring van de Rechten van de Mens* (UVRM).

Wie aan het einde van de dag geïntrigeerd was geraakt door het *Strijdplan voor een Humanistisch mensenrechtenbeleid*, kon zich thuis verder op het thema inlezen. Elke bezoeker van de Alliantiedag kreeg namelijk een reader mee naar huis met daarin artikelen over prangende kwesties in de naleving van mensenrechten. De reader werd samengesteld door het Humanistisch Archief.

De dag werd mede gefinancierd door de vereniging Humanitas en de Humanistische Alliantie Haaglanden.

Strijdplan voor een Humanistisch Mensenrechtenbeleid in Nederland

Strijdbaar humanisme, voortdurende visievorming

In alle samenlevingen gelden leefregels. Ze worden nageleefd om chaos te voorkomen en om de rechten van individuele mensen te beschermen. Filosofen uit de Oudheid bedachten regels voor een goed en rechtvaardig leven. In het christendom gelden al ruim 2000 jaar de Tien Geboden, die je deels als een vroege set mensenrechten kan omschrijven. Ook humanistische denkers dachten na over mensenrechten, algemene wetten en individuele leefregels. Het was echter pas in 1948, na de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog, dat de eerste universele mensenrechten werden opgesteld. Universeel, omdat ze gelden voor iedereen, ongeacht sociale of economische status.

UVRM 60 Jaar

De *Universele Verklaring van de Rechten van de Mens* (UVRM) werd opgesteld en ondertekend door de VN. Met hun handtekening verplichtten alle lidstaten zich de UVRM te respecteren. Op 10 december 2008 bestaat de UVRM 60 jaar. Toch zijn de UVRM nog relatief onbekend in Nederland.

Veel mensen denken dat het document vooral relevant is voor ontwikkelingslanden, of in landen waarin de democratie ontbreekt. Maar veel problemen in ons eigen land kunnen ook vanuit de UVRM gezien worden, zoals blijkt uit de volgende hoofdstukken. Daarom riep Humanistische Alliantie de lidorganisaties op dit jaar samen te strijden voor een grotere bekendheid van de UVRM en een verbeterde naleving van de daarin opgenomen rechten.

Wederzijdse beïnvloeding

De keuze voor het thema *Humanisme en Mensenrechten* heeft nog meer redenen. Het humanisme en de UVRM beïnvloeden elkaar wederzijds. Zo ook in Nederland. Waar de UVRM wordt nageleefd ervaren humanisten voordeel in hun werk in zorg, welzijn, onderwijs, maatschappelijke participatie en een menswaardig bestaan. En waar humanisten strijden voor waarden als waardigheid, autonomie en zelfreflectie varen de UVRM er wel bij. Een strijdbaar humanisme gaat hand in hand met de krachtiging van de mensenrechten.

Aim for human rights

Aim for human rights, het vroegere Humanistisch Overleg Mensenrechten, werkt al meer dan 25 jaar aan de nationale en internationale bekrachtiging van de UVRM. Met name 'rechten van vrouwen', 'gedwongen verdwijningen', 'mensenrechten in Europees beleid', 'mensenrechten en bedrijven' en 'effect van beleid op mensenrechten' stonden centraal in hun werkzaamheden. Aim werkt op verschillende niveaus. Aim ontwikkelt en verspreid methodes die de effecten van activiteiten op de mensenrechtensituatie meetbaar maken. De organisatie zette daartoe het online *Human Rights Impact Assessment Resource Centre* op (zie kader). Daarnaast gaat Aim op bezoek bij mensenrechtenorgani-

saties in het buitenland. Samen met de lokale organisaties zoekt Aim manieren waarop de strijd voor mensenrechten in het betreffende land nog efficiënter gestreden kan worden. Een derde strategie van Aim is het fungeren als lobby om het mensenrechtenbeleid van overheden, de EU en internationale organisaties als de VN te beïnvloeden. Tijdens het mensenrechtenexamen dat de Nederlandse regering op 11 juni 2008 moest afleggen, drong Aim er namens 17 andere mensenrechtenorganisaties op aan dat de mensenrechtenstrategie die minister Verhagen van Buitenlandse Zaken voor het buitenlandse beleid ontwikkelde, ook een vertaling voor Nederland zelf krijgt. Samen met andere organisaties organiseerde Aim op 10 december 2008 ook het *Right Now Festival* in Den Haag, waar jongeren uit heel Nederland samenkwamen om 60 jaar UVRM te vieren.

Hivos 40 Jaar

Hivos, de humanistische organisatie voor internationale ontwikkelingshulp, koos ook in 2008 als centraal speerpunt voor de rechten van vrouwen. De ongelijke machtsverhouding tussen mannen en vrouwen is namelijk één van de meest universele vormen van ongelijkheid en één van de grootste belemmeringen voor duurzame structurele armoedebestrijding. Daarnaast blijft ook voor Hivos zelfbeschikking belangrijk, met name binnen ontwikkelingshulp gaat het om de kracht van mensen, diversiteit en cultuur. In 2008 bestond Hivos 40 jaar. Zij vierde haar (besloten) verjaardagsfeest op 19 juni in de Amsterdam Convention Factory. In een gevarieerd programma met sprekers over actuele onderwerpen, muziek en poëzie kwamen vele aspecten van het werk van Hivos aan bod. Ook de campagne *Wij zijn Hivos, herken jij jezelf?* werd op het feest gelanceerd. Met deze campagne die ook in 2009 voortduurt, enthousiasmeert Hivos meer mensen voor ontwikkelingssamenwerking en mensenrechten en genereert zij een grotere betrokkenheid. Het humanistische perspectief komt ook terug in de campagne, waardoor Hivos bijdraagt de versterking van de humanistische beweging.

Naar aanleiding van het 40 jarig bestaan van Hivos schreven Frans Bieckmann en Ellen Lammers het boek: 'Hivos!'

1968-2008. Een onvoltooide geschiedenis: van hulp naar andersglobalisme.’ Het boek kost € 19,90 en is verkrijgbaar bij de boekhandel.

Opening Academisch Jaar UvH

Binnen het hedendaags humanisme bestaat een diversiteit aan opvattingen over wat humanisme is. Maar hoe moet de humanistische beweging zich tot de verschillende ideeën verhouden? Een uitdaging voor de humanistische beweging, en daarom stond de opening van het academisch jaar van de Universiteit voor Humanistiek in het teken van verschillende vormen van hedendaags humanisme. De middag met interessante lezingen, prikkelende columns en levendige workshops, had als thema *Gevarieerd Humanisme*. Vragen als ‘Wat is humanisme?’ ‘Wat betekent het om humanist te zijn?’ ‘Is het humanisme een open beweging waar eenieder zich bij kan aansluiten, of gelden ook hier grenzen?’ kwamen volop aan bod. Diverse opvattingen over het humanisme werden verkend, ideeën werden uitgewisseld over mogelijke nieuwe paden, perspectieven en ontwikkelingsrichtingen.

De Universiteit voor Humanistiek droeg ook in 2008 bij aan voortdurende visievorming. Haar activiteiten zijn belangrijk, zowel voor de humanistische beweging op zich als voor het slagen van acties rondom mensenrechten. Een vergroot zelfbewustzijn van humanistische organisaties en medewerkers draagt immers bij aan doelbewuste acties en evenementen met een duidelijke boodschap!

Voortdurende visievorming

Wie geen full-time student of docent aan de Universiteit voor Humanistiek was, kon zijn of haar eigen visie vormen door de vele lezingen en evenementen die de UvH en andere lidorganisaties daartoe organiseerden. Daarnaast publiceerden ook in 2008 verschillende auteurs binnen de humanistische beweging teksten waarin de term ‘humanisme’ werd gerelateerd aan het nu. Koo van der Wal bijvoorbeeld, schreef het boek *Humaniteit: uitdagingen en perspectieven voor een eigentijds Humanisme*. In het boek gaat Van der Wal in op de mogelijkheid van

natuurvriendelijk humanisme, de moderne zinproblematiek, religieus humanisme en houdt hij een pleidooi voor een relationeel vrijheidsbegrip. Actuele kwesties waar wij humanisten nog lang niet over zijn uitgepraat! Ook in het op de Alliantiedag 2008 gelanceerde publicatiestijdschrift HUMAN (gelijknaming met de omroep) werd elke drie maanden ingegaan op de vraag wat het anno nu betekent ‘humanist’ te zijn. De Humanistische Omroep HUMAN maakte geëngageerde televisieprogramma’s waarvan een aantal ook in dit jaarbericht behandeld wordt. Tenslotte bood onze gezamenlijke website *human.nl* dagelijks updates over voor humanisten belangrijke maatschappelijke kwesties. Genoeg mogelijkheden dus om de eigen visievorming te stimuleren in 2008 en natuurlijk ook in 2009!

Human Rights Impact Assessment (HRIA)

Aim for human rights ontwikkelt methoden en instrumenten om effecten van beleid en regelgeving op mensenrechten meetbaar en aantoonbaar te maken. Daarmee worden mensenrechtennormen vertaald in praktische en werkbare doelstellingen. Met voorstellen voor concrete maatregelen kunnen maatschappelijke organisaties een serieuze inhoudelijke dialoog met de overheid aangaan. Beleidsmakers kunnen zelf van tevoren inschatten wat het effect van hun activiteiten op een bepaald mensenrecht zal zijn, of achteraf het resultaat van beleid meten. Wereldwijd zijn vele organisaties en overheden actief op het gebied van impact assessment. Afhankelijk van het doel van meting en de context waarin gemeten wordt is een instrument te ontwikkelen en in te zetten. Via het *Human Rights Impact Resource Center* maakt Aim for human rights veel van deze methoden beschikbaar.

**Zoekt u praktijkvoorbeelden en meer informatie?
Surf naar www.humanrightsimpact.org (Engelstalig).**

Zeggen wat je denkt, geloven wat je wilt

Ook in Nederland worden vrijheidsrechten geschonden. Kwetsende kunst wordt uit gemeentemusea verbannen en wie zich uitspreekt tegen religieuze praktijken kan niet altijd rekenen op bescherming van de staat. Maar de vrijheidsrechten zijn belangrijk voor de waardigheid en de ontwikkeling van het individu. Bovendien kan een vrij en open maatschappelijk debat de naleving van de andere mensenrechten verbeteren en bevorderen. Het is daarmee een bij uitstek humanistisch thema. Het vierde strijdpunt van de Humanistische Alliantie is daarom: ‘Humanisten moeten in de media opkomen voor het recht op vrije meningsuiting, geloofskritiek en geloofsafval, inclusief de kans op kwetsen.’ In dit hoofdstuk is een aantal humanistische initiatieven uitgelicht die het belang van de vrijheidsrechten illustreren.

How to get rid of religion, and why

Vrijdenkersvereniging de Vrije Gedachte maakte zich ook dit jaar weer sterk voor bevrijding van dogmatisme en vooroordelen. Een belangrijke gebeurtenis voor de vrijdenkers was de publicatie van het pamflet *How to get rid of religion, and why* en het daarop volgende gesprek tussen vrijdenkers en humanisten. Floris van den Berg, filosoof en bestuurslid van de Vrije Gedachte schreef het pamflet. Van den Berg vergelijkt religie met roken; roken is slecht voor de gezondheid en wordt actief door de overheid ontmoedigd. Religie zou op eenzelfde wijze beleidsmatig uit de samenleving verwijderd moeten worden. Door middel van de scheiding van kerk en staat, maar ook door het doelmatig cultiveren van non-religieuze praktijken. Origineel maar ook provocatief, want hoe kan een overheid dit doen zonder burgers in hun individuele vrijheid aan te tasten? En klopt zijn conclusie wel? Bij de presentatie van het pamflet op 19 april in Rotterdam gingen vrijdenker Van den Berg en humanist Rein Zunderdorp daarover in debat.

Bijdrage aan het maatschappelijk debat

Het gesprek tussen de vrijdenker en de humanist draagt bij aan een energiek en noodzakelijk maatschappelijk debat over religie. Maar zonder de vrijheid van meningsuiting, geloofskritiek en geloofsafval kan een dergelijk debat niet plaatsvinden. De publicatie van het pamflet en het debat illustreren het belang van de vrijheidsrechten en dragen bij aan het bewaken van deze rechten. Overigens is De Vrije Gedachte sinds de viering van het 150-jarig bestaan in 2006 bezig met een nieuw élan. De vereniging zet oude tradities voort, zoals de jaarlijkse Anton Constandse lezing. Daarnaast zijn er nieuwe initiatieven zoals de tweejaarlijkse scriptieprijs (2006 en 2008) en de huldiging van de *Vrijdenker van het jaar*. Dit jaar kwam die eer toe aan journalist en publicist Max Pam. Tenslotte organiseerde de vereniging in 2008 op verschillende plaatsen in Nederland lezingen rond het in 2007 verschenen *Vrijdenkersmanifest*. Het manifest is een moreel en politiek appèl gericht aan politici en beleidsmakers over de vrijheid van meningsuiting. Het is te vinden op www.devrijgedachte.nl en in de *Humanisme en Mensenrechten*

reader die speciaal voor de Alliantiedag 2008 door het Humanistisch Archief werd samengesteld.

Meedenken over religie?

Het pamflet *How to get rid of religion, and why* kunt u downloaden op de website van *De Humanistische Denktank*: http://verlichtingshumanisten.web-log.nl/humanistische_denktank/2008/09/how-to-get-rid.html

50 Jaar Modern Beraad

Op 17 oktober vierde religieus humanistische vereniging Modern Beraad haar 50 jarig bestaan. De viering vond plaats in Den Haag, tegelijkertijd met de tweede Prof. Dr. P. Smits-lezing *Openheid en Transcendentie*. Prof. dr. Hans Alma, rector van de Universiteit voor Humanistiek, verzorgde de lezing.

50 Jaar Modern Beraad

De vereniging Modern Beraad werd in 1958 opgericht in Den Haag, als afdeling van de Vrije Gemeente te Amsterdam die in 1877 ontstond. Sinds 1971 is Modern Beraad een zelfstandige religieus humanistische kring. Modern Beraad wil een geestelijke thuishaven zijn voor allen die zich vanuit een ondogmatisch spiritueel levensbesef willen verdiepen in eigentijdse levensvragen. Al decennialang organiseert de vereniging tweewekelijks een Zondagmorgenbijeenkomst over een actueel onderwerp. Gedurende het winterseizoen worden naast de bezinningsbijeenkomsten gespreksgroepen gevormd die samenkomen bij de leden thuis. Ook biedt Modern Beraad, tweemaal per jaar, tegen betaling, een interactieve cursus of lezingencyclus aan. Specifiek voor leden heeft Modern Beraad een gespreksgroep, maandbrief, abonnement op kwartaalblad *Mens & Tijd* (religieus humanistische verkenningen) en 's zomers een feestelijke lunch, wandeling en koffieochtend.

Overzicht van werken in het digitale Museum voor Kwetsbare Kunst

Museum voor Kwetsende Kunst

Een ingezonden brief aan de lokale krant, een afgelaste museumtentoonstelling of zelfs een doodsbedreiging aan het adres van de kunstenaar, soms raakt kunst een gevoelige snaar. Maar dat een kunstwerk heftige reacties uitlokt is geen reden een kunstwerk niet te tonen, vindt Joep Schrijvers, verlichtingshumanist en initiatiefnemer van het virtuele *Museum voor Kwetsende Kunst* dat op zaterdag 3 mei plechtig werd geopend in Utrecht. Het digitale museum bevat meer dan driehonderd omstreden kunstwerken die stuk voor stuk voor opschudding zorgden. Het museum is een eerbetoon aan de artistieke vrijheid. De virtuele verzamelplaats biedt het publiek de mogelijkheid om zelf te oordelen over de zeggingskracht van een kunstwerk, zelfs als het kunstwerk in de reguliere galerieën en musea verboden is. Daarmee dragen de initiatiefnemers actief en praktisch bij aan het bewaken van de vrijheidsrechten. Het Museum voor Kwetsende kunst werd toegevoegd aan *De Humanistische Canon* in HUMAN radio-programma *Desmetlive* (tegenwoordig *OBA Live*). De aflevering is te beluisteren via *human.nl*. De uit het Haags Gemeentemuseum verbannen foto's van Soorah Hera vormden de aanleiding voor de oprichting van het museum.

Kunst of Kitsch?

Zelf oordelen over de foto's van Soorah Hera? Surf naar het digitale *Museum voor Kwetsende Kunst* http://verlichtingshumanisten.web-log.nl/museum_kwetsende_kunst/.

Citizen Watchdog

De bijeenkomst *Humanisten BijEEN* (Hivos) op 18 oktober stond in het teken van de mensenrechten in sommige andere landen. Ook vrijheidsrechten worden wereldwijd op grote schaal geschonden. Burgers die openlijk kritiek op de autoriteiten leveren worden door de autoriteiten getraceerd en monddood gemaakt. Niet alleen op straat, maar ook op internet. Grote sites als *Google*, *Flickr*, *Twitter*, *wikipedia*, *Blogger*

en *Youtube* worden daarom in landen als Egypte, Tunesië en China voortdurend geblokkeerd. Op *Humanisten BijEEN* verzorgde Sami Ben Gharbia, Advocacy-director van Global Voices Online een workshop over de internetcensuur en wat Global Voices Advocacy daar tegen doet. Global Voices heeft een drukbezochte website <http://globalvoicesonline.org/> waarop honderden bloggers uit tientallen landen in een vijftiental talen hun verhalen posten. Activisten, bijvoorbeeld op het gebied van mensenrechten, leren anoniem op het net te surfen en de internetcensuur te omzeilen. Zij krijgen daarmee de kans hun stem laten horen. De afdeling Advocacy in Den Haag werd grotendeels door Hivos opgezet.

Veiligheid versus vrijheid?

Onze privacy wordt ernstig bedreigd. Niet alleen door beveiligingscamera's in winkels en bedrijven, maar vooral door overheidsmaatregelen tegen terrorisme. Veel Nederlanders reageren gelaten. Ze vinden dat ze niets te verbergen hebben en gaan ervan uit dat deze maatregelen de veiligheid ten goede komen. Maar is dat wel zo? Want kunnen we nog wel in vrijheid denken en leven, wanneer de overheid al ons doen en laten registreert? Kun je dan nog kritiek geven op de overheid? En wat als deze informatie in verkeerde handen terecht komt? Op de Alliantiedag op 13 maart verzorgde Aim for human rights, het vroegere Humanistisch Overleg Mensenrechten (HOM), een workshop rond het thema. Ook tijdens de Socrateslezing 2008 werden prangende kwesties rondom onze privacy behandeld.

Wat willen we inleveren voor onze vrijheid?

Iedereen heeft recht op respect voor zijn privé leven, zijn woning en zijn correspondentie. Artikel 12 van de UVRM luidt: 'Niemand zal onderworpen worden aan willekeurige inmening in zijn persoonlijke aangelegenheden.' Maar wordt het recht op privacy in Nederland wel voldoende nageleefd? In de informatiemaatschappij wordt het immers steeds eenvoudiger om persoonlijke gegevens van burgers te vergaren. Moeten we ons zorgen maken over de manier waarop met privacy wordt omgegaan?

Op de Alliantiedag 2008 discussieerde Aim for human rights met bezoekers over de gevolgen van veiligheidsmaatregelen voor de privacy in Nederland. In de door Aim verzorgde workshop *Wat willen we inleveren voor onze vrijheid?* sprak ook de Nationale Ombudsman dr. A. F. Brenninkmeijer over het onderwerp. Zijn bureau heeft als doel de burger te beschermen tegen onbehoorlijk overheidsoptreden.

Socrateslezing: De waarde van privacy

Door maatregelen als de OV-chipkaart en het biometrisch paspoort wordt de burger zichtbaarder voor de overheid, maar wordt de overheid daarmee ook zichtbaarder voor burgers? In de Socrateslezing van 2008 die op donderdag 13 november plaatsvond in Amsterdam werd op deze en andere kwesties rondom onze privacy ingegaan. Privacy deskundigen Beate Roessler en Britta Böhrer verzorgden de lezing inhoudelijk. Beate Roessler, Socrateshoogleraar in Leiden en UHD Wijsbegeerte aan de Universiteit van Amsterdam schreef het boek *The Value of Privacy* (2005), waarin zij laat zien hoe autonomie en privacy samenhangen. Britta Böhrer is advocaat en namens Groen Links lid van de Eerste Kamer. Ze schreef onder meer het boek *Crisis in de rechtstaat*.

De Socrateslezing

Sinds 1983 wordt jaarlijks een Socrateslezing georganiseerd. In de lezingen wordt vanuit humanistisch perspectief commentaar gegeven op maatschappelijke ontwikkelingen, met het doel bij te dragen aan humanistische visievorming en maatschappelijke betrokkenheid van humanisten te stimuleren.

Eerder werd de Socrateslezing uitgesproken door o.a. Fernando Savater, Lodewijk de Waal, Hans Achterhuis, Anil Ramdas, Evelien Tonkens, Fouad Laroui en Paul Scheffer.

De lezing wordt georganiseerd door het Humanistisch Verbond en de Humanistische Alliantie

Recht op leven in **vrijheid** en **veiligheid**

Het Nederlandse vreemdelingenbeleid staat op gespannen voet met de mensenrechten. Asielzoekers wachten soms jaren op een verblijfsvergunning en dan is het nog maar de vraag of ze die krijgen. Het detentiebeleid blijkt mensonwaardig en ook slachtoffers van mensenhandel krijgen onvoldoende steun en bescherming van de Nederlandse staat. Actie dus voor een **humaan vreemdelingenbeleid!** Het Humanistisch Verbond (HV) vroeg in de media aandacht voor het detentieregime. Op Wereldvluchtelingendag verzorgde SAMAH de werkconferentie *Dream 2 Dare*, over jonge asielzoekers en empowerment. Bonded Labour in Nederland (BlinN) maakte zich sterk tegen mensenhandel, bijvoorbeeld door de actie *Met recht naar empowerment*.

Humanistisch Verbond in de media

Het Humanistisch Verbond vindt dat het gepleegde misdrijf van de illegalen (geen paspoort hebben) niet in verhouding staat met de manier waarop justitie met hen omgaat. Ze worden in detentiecentra geplaatst waar zij met meerdere personen in een cel zitten. Er zijn amper medische voorzieningen, terwijl veel vreemdelingen kampen met een verminderde fysieke gezondheid en psychische problemen. Ook heeft de detentie van een vreemdeling geen maximale termijn. Dit zijn schendingen van de UVRM, maar omdat veel illegalen de Nederlandse taal niet machtig zijn, kunnen ze hun rechten niet bewaken. Het HV vroeg in 2008 aandacht in de media voor een humaan vreemdelingenbeleid en riep de regering op om illegalen dezelfde rechten te geven als andere mensen.

Handtekeningenactie

Naast de media aandacht voor het detentiebeleid, steunde het HV in september ook de handtekeningenactie *Ook pardon voor grensgevallen* van de samenwerkende vluchtelingenorganisaties. Op basis van het ‘generaal pardon’ mogen naar schatting 27.500 personen in Nederland blijven, maar er worden ook 2.450 verzoeken om een verblijfsvergunning afgewezen. Soms gebeurt dit enkel op grond van het feit dat de ‘pardonaanvrager’ maar heel even buiten Nederland is geweest. Dit is oneerlijk, vindt het HV. Daarom pleit het HV ervoor dat per geval een humane oplossing wordt gezocht. Afdelingen van het HV verzamelden honderden handtekeningen die naar de Tweede Kamer zijn gestuurd.

Positieve noot

Veel misstanden dus in het Nederlands vreemdelingenbeleid, maar gelukkig signaleerde het HV ook goede dingen. Onder het bewind van staatssecretaris Albayrak vindt er bijvoorbeeld een versoepeling plaats, een professionalisering waardoor zorgvuldiger wordt gelet op naleving van het detentieregime. Een stap vooruit, maar daarmee is de strijd voor een humaan vreemdelingenbeleid conform de mensenrechten nog niet gestreden. Daarom zal het HV ook in 2009 weer voor een humaan vreemdelingenbeleid op de bres springen.

SAMAH voor jonge asielzoekers

Wanneer men spreekt over asielzoekers wordt meestal gedacht aan volwassenen. Jonge asielzoekers en hun specifieke problematiek worden dan in een hoekje geschoven. SAMAH, de landelijke belangenorganisatie voor jonge asielzoekers in de leeftijd van 15 t/m 25 jaar, wil hier iets aan doen. Samen met de jongeren zet de organisatie zich in voor hun rechten, belangen en positie. Jongeren kunnen bij SAMAH terecht voor praktische of juridische adviezen over hun procedure, voor informatie over de betrokken instanties en om de mogelijkheden van hun verblijf hier of elders te bespreken. Daarnaast helpt SAMAH de jongeren door middel van trainingen en activiteiten bij de invulling van hun leven en toekomstperspectief.

Werkconferentie *Dream2Dare*

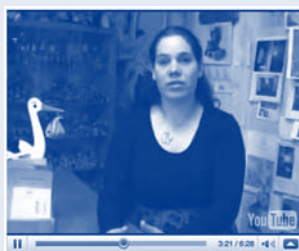
Eén van de activiteiten van SAMAH in 2008 was de Werkconferentie *Dream2Dare: Hoe laat SAMAH jonge asielzoekers weer dromen?* Het evenement vond plaats ter gelegenheid van de jaarlijkse Wereldvluchtelingendag op 20 juni. Op het evenement vertelden niet alleen medewerkers van SAMAH over hun werkzaamheden, maar kwamen vooral de jongeren zelf aan het woord. Mamoudou vertelde over zijn droom om een kickbokschoon in zijn land van herkomst op te zetten en Pupa en Miquel spraken in hun workshop over de naturalisatieprocedure en hun terugkeer naar Angola. Aansluitend voerden de jongeren en mensen uit het politieke en maatschappelijke werkveld een dialoog over het verwezenlijken van dromen.

Jongerenfonds: *Ik heb een droom*

Op *Dream2Dare* werd ook het jongerenfonds *Ik heb een droom* gelanceerd. Het fonds dient om dromen van jonge asielzoekers te realiseren. Donaties van de bezoekers van het evenement hielpen het jongerenfonds aan een goede start. Tenslotte zorgde Xiao Chun Zheng met haar modeshow voor een spetterend einde van de conferentie. De van oorsprong Chinese studente aan de Kunstacademie in Utrecht en werkt hard aan de verwezenlijking van haar grote toekomstdroom: een eigen modelijn!

De droom van Carmen:
een winkel in tweede-hands
babypulletjes. Een project
van SAMAH.

De droom van Deni: een
professionele muziekstudio
opzetten in Angola. Een
project van SAMAH.

Film:

De huizen van Hristina

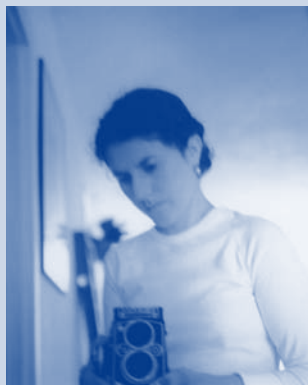
Veel Oost-Europese vrouwen hebben in Nederland een baan als werkster. Ze poetsen en boenen de huizen van mensen die de hele dag van huis zijn. Eén van die vrouwen is de jonge Bulgaarse Hristina. Wie is deze Hristina, die ten tijde van de opnamen van de film illegaal in Nederland verbleef? *De huizen van Hristina* (Suzanne Raes, 2008) haakt thematisch aan bij het politiek en maatschappelijk beladen debat over de Europese arbeidsmigratie. Maar Hristina is er het type niet naar om zich naar een statistiek te voegen. Zij kiest creatieve oplossingen om zichzelf te zijn. De huizen waar zij schoonmaakt maakt zij zich eigen door ze te fotograferen. De ramen, de gordijnen, de badkuip. Met zichzelf in de hoofdrol legt zij haar dagelijkse bestaan in Amsterdam vast.

De Huizen van Hristina maakt deel uit van *Ondertussen in Nederland*. Een documentaire-reeks van HUMAN, onder redactie van John Appel, Peter Delpeut en Niek Koppen.

De film is te bekijken via Holland Doc, het multimediale documentaireplatform van de Publieke Omroep.

Beelden uit
De Huizen van Hristina

Urgentie geboden: holebi- en transgenderrechten

Het mensenrecht op seksuele zelfbeschikking en een eigen gender-identiteit wordt wereldwijd stelselmatig geschonden. Zelfs in een land als Nederland, één van de zes landen waar homo's kunnen trouwen, ondervinden veel homo's discriminatie en intimidatie en ervaren transgenders een gebrek aan erkenning en steun van de staat. Daarom riep Lodewijk de Waal in zijn speech op de Alliantiedag alle humanisten op tot actie voor de nationale en internationale homo- en lesbo-emancipatiestrijd. In het onderstaande wordt een aantal belangrijke initiatieven van lidorganisaties toegelicht.

Internationale homo en lesborechten

Dat homo- en lesborechten ook mensenrechten zijn, lijkt vanzelfsprekend. Maar in meer dan 80 landen gelden de mensenrechten niet voor homo's en lesbo's. In die landen worden zij namelijk niet als 'mensen' beschouwd. In 77 landen staat er een gevangenisstraf op homoseksuele handelingen en in 7 landen kun je er zelfs de doodstraf voor krijgen. Actieve vervolging vindt niet in al deze landen plaats, maar het feit dat deze wetgeving bestaat, is een afspiegeling van een overheersende cultuur van homofobie, haat en sociale uitsluiting.

Urgentie geboden

Binnen het kader van internationale homo- en lesborechten bracht Hivos, samen met het Tijdschrift voor de Humanistiek (Universiteit voor Humanistiek) en de Humanistische Alliantie, het boek *Urgentie geboden* uit, waarin aandacht wordt besteed aan de wereldwijde homo- en lesbo-emancipatiestrijd. In het boek komen homorechten in Azië en Zuid-Amerika aan bod en ook is er een hoofdstuk gewijd aan transgenderrechten. Speciale aandacht is er voor het Afrikaanse continent, want daar ontluikt momenteel de jongste homo- en lesbobeweging ter wereld. De gestaag groeiende beweging heeft veel ondersteuning nodig, zoals blijkt uit de zelfportretten van Afrikaanse homo- en lesboactivisten die in het boek zijn opgenomen. Door een grotere zichtbaarheid en een sterkere stem van de beweging groeit namelijk ook de tegenstand. In Oeganda is er bijvoorbeeld een gelegenheidscoalitie van religieuze leiders "om de satanische praktijken van homoseksuelen uit te roeien." Ook zijn er oproepen van diverse Afrikaanse leiders om homoseksuelen actief te vervolgen en te verjagen.

Vruchtbare strijd

Maar gelukkig werpt de strijd voor homorechten ook vruchten af, zo blijkt uit *Urgentie geboden*. Mede dankzij organisaties als de International Gay and Lesbian Association (ILGA) is er ook sprake van vooruitgang, zowel op het traject van decriminalisering van homoseksualiteit als op het traject van gelijkberechtiging voor homoseksuelen. Steeds vaker wordt discriminatie

op basis van seksuele oriëntatie bestempeld als een schending van de mensenrechten. Naast andere emancipatiestrategieën vormen de *Yogyakarta Principles* een belangrijk middel in de strijd (zie kader).

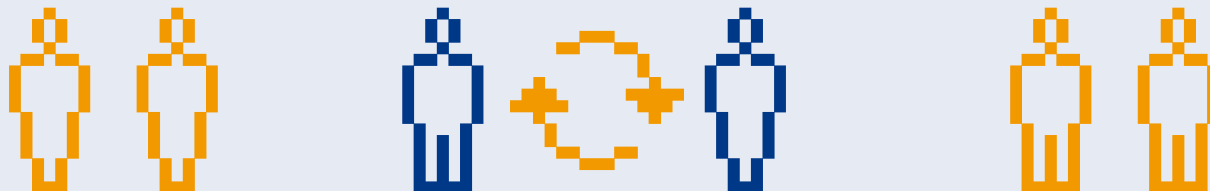
Stimulerend debat

Samenstellers Ireen Dubel en André Hielkema presenteerden *Urgentie geboden* op 17 oktober in Amsterdam. Aansluitend vond een stimulerend debat plaats met onder andere Boris Dittrich, Martha McDevitt-Pugh, Joke Swiebel, Bart Luirink en Gert Hekma, auteurs van artikelen die in de bundel zijn opgenomen. Ineke de Vries, directeur van het Humanistisch Verbond ging tijdens het debat in op de positie van transgenders in Nederland.

Urgentie geboden (€ 24,90) is onder andere te bestellen via: Administratie Uitgeverij SWP, Postbus 257, 1000 AG Amsterdam, tel. 020-3307200. De Engelstalige versie van het boek is in voorbereiding en zal volgend jaar worden gepresenteerd tijdens de Outgames in Kopenhagen.

Humanisten bijEEN

Ook tijdens de door Hivos georganiseerde bijeenkomst *Humanisten BijEEN* op 18 oktober werd aandacht besteed aan holebi- en transgenderrechten in ontwikkelingslanden. Paul Jansen verzorgde een workshop over het homo- en lesbo-emancipatiebeleid dat Hivos al twintig jaar voert en Boris Dittrich hield een onderhoudende toespraak over de moeilijkheden in zijn werk als directeur Seksuele minderheden bij Human Rights Watch. Hij vertelde over de misstanden in de wereld, maar eindigde zijn relaas met een positieve noot. "Toen de *Universele Verklaring van de Rechten van de Mens* 60 jaar geleden werd ingesteld, hadden vrouwen in veel landen nog nauwelijks rechten. Sinds die tijd is er ontzettend veel ten goede veranderd, ook op het gebied van homorechten. Laten we dat vooral niet vergeten."

Homo- en lesborechten in Nederland

In Nederland is het beter gesteld met de homo- en lesborechten dan in veel andere landen. Toch laat ook in Nederland de naleving van de rechten nog te wensen over. Door de geringe tolerantie van bepaalde groepen allochtonen en autochtonen voelen steeds meer homo's zich onveilig op straat. Uit angst voor discriminatie en intimidatie vinden velen het moeilijk om openlijk voor hun seksuele voorkeur uit te komen op school of op de sportvereniging. En met de adoptierechten voor homoseksuelen zit het ook nog niet helemaal goed. Volgens ons vierde strijdpunt moet daarom aan artikel 1 van de Nederlandse grondwet worden toegevoegd 'discriminatie vanwege hetero- of homoseksuele gerichtheid'. Het artikel wordt dan:

“Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, hetero- of homoseksuele gerichtheid of op welke grond dan ook, is niet toegestaan”

Daarnaast moeten humanisten organisaties als de Nederlandse Culturele Sportbond (NCS) en de Humanitas-werkgroep Transvisie ondersteunen in hun initiatieven.

Homoseksualiteit en sport

Sport is leuk en hoort bij een actief en gezond leven, maar de sportclub is meer dan alleen een plaats om fit te blijven. Sport staat midden in de samenleving. Het is een belangrijke ontmoetingsplek en kan fungeren als een maatschappelijk bindmiddel. Vooral voor (seksuele) minderheden is dit belangrijk. Helaas is het voor hen niet evident een sportclub te vinden waar zij zich op hun gemak voelen. Uit angst voor discriminatie en intimidatie verzwijgt één op de drie homosporters en één op de tien lesbische sporters zijn of haar seksuele voorkeur. Vandaar dat de NCS een speciaal diversiteitsbeleid voert. Het project *Homoseksualiteit en Sport* neemt daarbij een belangrijke plaats in. Ook spreekt de NCS samen met Homosport Nederland (SHN) spe-

lers uit de reguliere sportwereld er op aan om ervoor te zorgen dat iedereen bij zijn/haar eigen sportvereniging zichzelf kan zijn. Kortom: er moet nog veel werk worden verzet, maar met de vele contacten met (landelijke) sportorganisaties, rijksoverheid en het NOC*NSF leveren de NCS en SHN een belangrijke bijdrage aan de nationale homo- en lesbo-emancipatiestrijd.

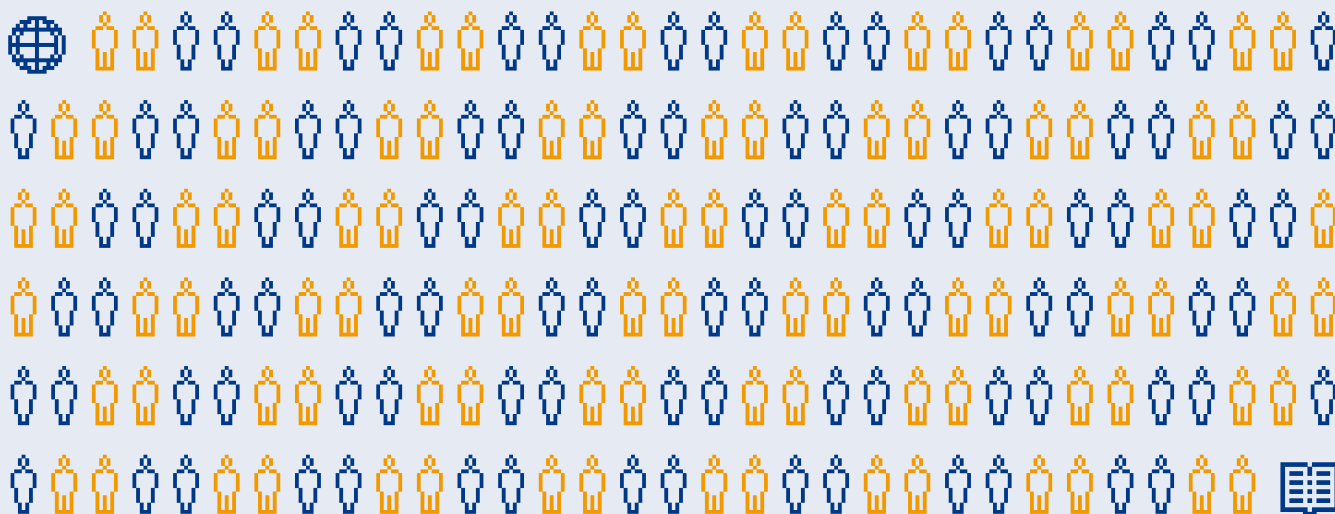
Transgenderrechten in Nederland

Mensen die in het verkeerde lichaam zijn geboren, kunnen in Nederland met behulp van artsen een geslachtsverandering ondergaan. De huidige wetgeving biedt echter weinig erkenning en steun voor transgenders. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het feit dat zij pas na een moeizame en tijdrovende procedure een geslachtsverandering in hun geboorteakte kunnen laten vermelden. Dit is geregeld in art. 28 van Boek 1 van het *Burgerlijk Wetboek*. In dat artikel staat het volgende:

“Iedere Nederlander die de overtuiging heeft tot het andere geslacht te behoren dan is vermeld in de akte van geboorte en lichamelijk aan het verlangde geslacht is aangepast voor zover dit uit medisch of psychologisch oogpunt mogelijk en verantwoord is, kan de rechtbank verzoeken wijziging van de vermelding van het geslacht in de akte van geboorte te gelasten, indien deze persoon als mannelijk in de akte van geboorte vermeld staande, nimmer meer in staat zal zijn kinderen te verwekken, dan wel als vrouwelijk in de akte van geboorte vermeld staande, nimmer meer in staat zal zijn kinderen te baren.”

Dit is in strijd met de mensenrechten, want in de eerder genoemde *Yogyakarta Principles* staat in Beginsel 3:

“The Right to recognition before the law. Each person’s self-defined sexual orientation and gender identity is integral to their personality and is one of the most basic aspects of self-determination, dignity and freedom. No one shall be forced to undergo medical procedures, including sex reassignment

surgery, sterilisation or hormonal therapy, as a requirement for legal recognition of their gender identity.”

Transgender Netwerk Nederland heeft een voorstel tot wetswijziging aangeboden bij de Ministeries van Justitie en Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. Het netwerk wacht nog op een reactie.

Strijd voor steun en erkenning

Het gebrek aan erkenning blijkt ook uit het wankel nazorgaanbod voor transgenders. Begin dit jaar viel bijvoorbeeld bijna het doek voor Transvisie Rotterdam, de enige professionele psychosociale zorgaanbieder voor transseksuelen en transgenders in Zuid Nederland. Dit kon op het nippertje voorkomen worden, maar het geeft wel aan hoe kwetsbaar dergelijke voorzieningen zijn.

Een ander voorbeeld: in Amsterdam is Transvisie per oktober 2006 met gestart met advies en ondersteuning voor genderdysfore kinderen en jongeren en voor kinderen met een transgender-ouder. Aan deze professionele ondersteuning blijkt veel behoefte, maar continuering na de projectperiode van drie jaar is zeer onzeker, want tot op heden ontbreekt vervolgfinitanciering. Een treurige zaak, want een geslachtsaanpassing heeft ingrijpende gevolgen voor de transseksuele persoon en voor de omgeving en psychosociale ondersteuning is voor hen heel belangrijk. Daarom moeten wij ervoor blijven strijden dat voorzieningen voor transgenders blijven bestaan. Ook transgenders en mensen met genderdysforie hebben immers recht op een genderidentiteit waar zij zich gelukkig bij voelen.

Yogyakarta Principles

De Yogyakarta Principles: the Application of International Human Rights Law in relation to Sexual Orientation and Gender Identity werden in 2006 opgesteld door mensenrechtenexperts in de gelijknamige Indonesische stad. In 29 beginselen, variërend van het verbod op martelen van onderdanen tot het recht op gezondheidszorg.

Op www.yogyakartaprinciples.org kunt u deze belangrijke principes nalezen.

Recht op waardig sterven

Hulp bij een zelfgekozen dood blijft omstreden, ook als het wettelijk is toegestaan. Vooral ondraaglijk lijdende psychiatrisch patiënten die niet verder willen leven, ondervinden moeilijkheden bij het vinden van een arts die hun doodswens kan vervullen. Daarom moeten wij het recht op waardig sterven bewaken (strijdpunt 5). Om meer aandacht op het probleem te vestigen en het taboe rondom de zelfgekozen dood te verbreken, maakte het Humanistisch Verbond samen met HUMAN de documentaire *Mag ik dood?* en samen met de NCRV, NVVE en Stichting De Einder de film *Voor ik het vergeet*. Stichting De Einder, onze nieuwe lidorganisatie, biedt zorg en geestelijke begeleiding aan mensen met een doodswens.

Onbegrip en onwetendheid

Elk jaar komen gemiddeld 1500 mensen in Nederland om het leven door zelfdoding. In zo'n 700 gevallen gaat het om mensen met een psychiatrische achtergrond, die na een jarenlange lijdensweg tot de conclusie komen dat hun conditie nooit zal verbeteren. Toch is hun doodswens vrijwel onbespreekbaar. Zij stuiten nog altijd op onbegrip, zowel in hun directe omgeving als in de medische wereld. Bovendien bestaat er nog veel onwetendheid omtrent de juridische aspecten van hulp bij zelfdoding van psychiatrisch patiënten. De informatie is er wel, maar artsen zoeken die te weinig op.

Gebrek aan hulp bij zelfdoding

Indien een arts handelt conform de Euthanasiewet uit 2001 is hulp bij zelfdoding wettelijk toegestaan. De ruimte die de Euthanasiewet artsen en psychiaters biedt wordt echter maar zelden benut. Soms hebben artsen morele bezwaren bij het inwilligen van een verzoek om hulp bij zelfdoding. Anderen durven, vanwege de angst voor juridische consequenties, geen gebruik te maken van de Euthanasiewet. Het gevolg is dat minder dan vijf maal per jaar een verzoek om hulp bij zelfdoding wordt ingewilligd. De anderen staan er alleen voor. Vaak besluiten zij dan tot een eenzame en gewelddadige dood. Dit is mensonwaardig, zowel voor degene die uit het leven stapt als voor nabestaanden. Het is des te schrijnender, omdat het ook anders kan; sterven in het bijzijn van vrienden en familie, op een vrede en pijnloze manier.

Film: *Mag ik dood?*

Met het project *Een waardig levenseinde* willen het Humanistisch Verbond en HUMAN meer aandacht vestigen op deze problematiek. In het kader van dit project regisseerde Eveline van Dijk de documentaire *Mag ik dood?*. Zij maakte de film naar aanleiding van de zelfdoding van haar zus Cathma, die na jaren van psychiatrische behandeling niet meer wilde leven. Op 29 mei vonden de eerste publiekvertoningen plaats in Den Haag en Apeldoorn. Aansluitend volgden twee debatten. Daarin werd besproken hoe we kunnen omgaan met de doodswens

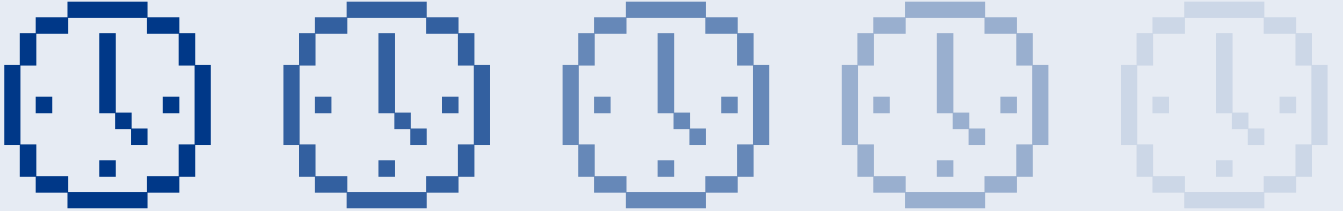
Eveline van Dijk tijdens de opnamen van *Mag ik dood?*

van goede vrienden en familie. Ook de rollen van professioneel betrokken medici kwamen daarin aan bod.

Op 4 juni werd de film voor het eerst uitgezonden op televisie. Vertoningen op andere evenementen volgden, zoals op symposium *Suïcidaliteit* (Nederlands Kenniscentrum Ouderenpsychiatrie) en bij de Nederlandse politiebond. De film maakte veel los bij professioneel en persoonlijk betrokkenen. Vandaar dat ook de Docblog *Mag ik dood?* werd gecreëerd, als podium voor het publiek debat (zie kader). Bovendien werd de film naar verschillende HV-afdelingen verstuurd. Wilt u ook een exemplaar van de film ontvangen? Stort dan 10 euro (zijnde de kostprijs) op ING banknummer 69.55.97.124 ten name van het Humanistisch Verbond, o.v.v. 'film *Mag ik dood?*' en naam- en adresgegevens.

Film: *Voor ik het vergeet*

Zoals bij andere psychische aandoeningen komen artsen bij dementie te weinig aan een verzoek tot hulp bij zelfdoding tegemoet. Filmmaakster Nan Nosens maakte daarom, in samenwerking met NCRV, de Nederlandse Vereniging voor

een Vrijwillig Levens einde, het Humanistisch Verbond en Stichting De Einder *Voor ik het vergeet*, een documentaire over Paul, een man die leidt aan beginnende dementie en het einde daarvan niet wil meemaken. De film werd op 10 november voor het eerst uitgezonden bij de NCRV. Naar aanleiding van deze documentaire werd eveneens een debat georganiseerd in De Rode Hoed te Amsterdam.

Stichting De Einder

Stichting De Einder is één van de twee nieuwe leden die de Humanistische Alliantie in 2008 mocht verwelkomen. Vanuit humanistische inspiratie begeleiden bevoegde counselors vele mensen met een doodswens bij het maken van een weloverwogen keuze. Counselors kunnen daarbij tijdig informatie verschaffen over de mogelijkheden om zonder anderen daarmee te belasten uit het leven te stappen. Mensen met een doodswens (waaronder ook psychiatrische patiënten) vinden met hun hulpvraag vaak geen weerklank in de reguliere geestelijke gezondheidszorg. Stichting De Einder biedt ook deze mensen hulp en begeleiding.

Stichting De Einder traint counselors om professionele begeleiding te kunnen bieden. Er is een centraal punt waar counselors worden geregistreerd en waar hulpvragers informatie kunnen krijgen. Bovendien neemt de stichting deel aan openbare voorlichtingsbijeenkomsten en brengt regelmatig een informatiebulletin uit. Counselors dragen zelf bij aan de maatschappelijke discussie door hun stem te laten horen op evenementen, zoals op het debat dat naar aanleiding van de documentaire *Voor ik het vergeet* gehouden werd in De Rode Hoed. Op de website van Stichting De Einder, www.deeinder.nl, kunt u meer informatie vinden over hun humanistische inspiratie en hun werkzaamheden.

Docblog Mag ik dood?

Het DocBlog *Mag ik dood?* geeft informatie over het ontstaan en de achtergrond van de gelijknamige documentaire.

Wat kun je ondernemen, als je niet 'echt' lichamelijk ziek bent? Waarom krijgen chronisch psychiatrisch patiënten maar zo zelden stervenshulp van hun arts? Wat betekent dat voor hen en hun nabestaanden? Waarom is de doodswens zo moeilijk bespreekbaar?

Deze vragen staan centraal op het blog *Mag ik dood*.

Bezoekers van het DocBlog kunnen de film bekijken en zelf over het onderwerp meepraten.

<http://weblogs.hollanddoc.nl/magikdood/>

Zelfbeschikking:

bij uitstek humanistisch

“Zelfbeschikking is een bij uitstek humanistisch thema. Het is de mens die wikt, en mét al zijn beperkingen, zelf beschikt. Daar is niets hovaardigs aan. Integendeel. Niet zelf kunnen of willen beschikken, dát is pas problematisch. Het betekent immers niet zelf verantwoordelijk kunnen of willen zijn. Niet zelf willen beschikken betekent weglopen voor onze verantwoordelijkheid en ons verschuilen achter keuzes die anderen voor ons maken; niet zelf kunnen beschikken is signaal van onderdrukking en onrecht.”

Ton Vink, counselor Stichting de Einder in *Het zelfgekozen levens einde of de (euthanasie)wet van de remmende voor-sprong*. U kunt het artikel nalezen op www.deeinder.nl. Ton Vink schreef ook het boek: *Wordt vervolgd. Zelfbeschikking onder druk* dat dit jaar bij Uitgeverij Damon verscheen.

Zorg is een mensenrecht

Iedereen die behoefte heeft aan hulp en ondersteuning heeft volgens de UVRM recht op menswaardige en zingevende zorg. Dagelijks leveren de tien zorgstellingen en dienstenorganisaties binnen de Humanistische Alliantie een praktische bijdrage aan de strijd voor goede zorg. Deze strijd werpt vruchten af. Zo kreeg Humanitas DMH (Dienstverlening aan Mensen met een Handicap) als eerste zorginstelling in Nederland het keurmerk HKZ voor kwaliteitsmanagement 2008. Platform Humane Zorg Noord, een samenwerkingsverband van zeven zorginstellingen waaronder Alliantieleden, organiseerde het inspirerende congres *Zorg met passie, passie voor zorg*. Tenslotte maakten humanistisch geestelijk verzorgers zich in alle sectoren van de samenleving sterk voor humanistische ondersteuning en zorg bij levensvragen en geestelijke nood.

Recht op een goede oude dag

Vroeg of laat krijgen we allemaal met zorg voor ouderen te maken. Op onze eigen oude dag of die van onze ouders. Soms kiezen kinderen en ouders voor professionele zorg en begeleiding in een zorginstelling of woongroep. Maar welke? Voor sommigen valt dan de keuze op een zorginstelling waar vanuit humanistische waarden wordt gehandeld. In 2007 waren er nog negen Alliantieleden die ouderenzorg boden, in 2008 is er een tiende lid bijgekomen, woon- en zorgcentrum de Nieuwpoort in Alkmaar. Waarden als ‘autonomie’ en ‘zelfbeschikking’ vormen de basis van de zorg in de humanistische ouderenzorg, maar ook dialoog, gelijkwaardigheid en zingeving zijn belangrijk. Juist voor kwetsbare ouderen is het van belang de regie over het eigen leven te behouden, zodat deze niet onnodig door verzorgers wordt overgenomen.

Zorg met passie, passie voor zorg

Op donderdag 29 mei vond in Zwolle *Zorg met passie, passie voor zorg* plaats, een inspirerende conferentie over humanisering van de ouderenzorg voor werkenden en managers. Vanuit verhalen van ouderen onderzochten de congresgangers de praktijk van de zorg. Verschillende auteurs, bekend met en uit de wereld van de zorg, vertelden over hun boek. Bezoekers van de conferentie konden ook deelnemen aan workshops over onderwerpen als: *Levenskunst op Leefstijd* (Hans Becker) en *Ik heb Alzheimer* (Stella Braam). Het evenement werd georganiseerd door het Platform Humane Zorg Noord, een samenwerkingsverband van zorg- en welzijnsorganisaties in Drenthe, Friesland en Groningen, in samenwerking met de Humanistische Alliantie.

U zit hier mooi en andere zorgcursiefjes

Tijdens het congres werd het boekje *U zit hier mooi en andere zorgcursiefjes* gelanceerd. De cursiefjes schetsen een divers beeld van de alledaagse werkelijkheid van mensen die structureel of langdurig afhankelijk zijn van zorg. Het boekje werd samengesteld door Lineke Verkooijen (Lector Sociale Interventie aan de Hogeschool Leeuwarden) en Bas van der Sijde (humanistisch raadsman in het Jannes van der Sleedenhuis te Hoogeveen).

Staatssecretaris Jet Bussemaker (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) complimenteerde de samenstellers van de bundel. “De inhoud past goed bij het thema van het congres: humane zorg. Oftewel: zorg waarin de menselijke maat voorop staat. Zowel voor degenen die de zorg ontvangen als voor degenen die de zorg leveren. Van harte aanbevolen voor eenieder die werkzaam is in de zorg!”

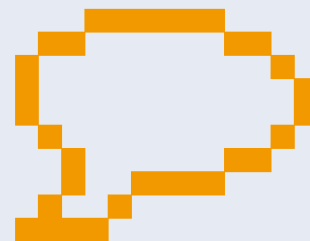
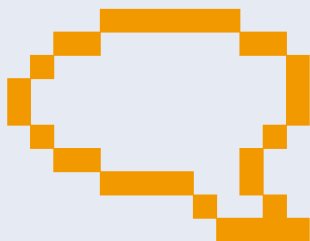
Het boek U zit hier mooi en andere zorgcursiefjes kost € 12,50 euro en is te bestellen via: www.verkooijenbeima.nl.

Gehandicapten: zorg op maat

Op de Alliantiedag vroeg Lodewijk de Waal speciale aandacht voor het bedreigde recht op zorg van mensen met een verstandelijke beperking. In zijn toespraak noemde hij het gebrek aan middelen voor hen, de veronachtzaming van het recht op een volwaardig inkomen en de vaak onvolwaardige woonruimte. Oorzaak is vaak het overheidsbeleid, maar ook sociale verharding speelt een rol. Een organisatie die hier in haar dagelijks werk iets aan probeert te doen is Humanistas DMH, een landelijk werkende organisatie die zorg, begeleiding werk en dagbesteding biedt aan mensen met een beperking. Centraal staat dat ieder mens recht heeft op een goed leven, ongeacht verstandelijke beperkingen.

Geld maakt gelukkiger

Worden rechten van gehandicapten en mensen met geldproblemen geschonden? Kunnen zij nog volwaardig meedoen? Houden zij zelf de regie over hun leven? Deze vragen werden behandeld op de Alliantiedag in de workshop *Geld maakt gelukkiger* van Humanitas DMH en Humanitas Inkomensbeheer. De workshop werd geleid door José Schiphorst, Rudy Schreijnders en Rob Moonen. In de door het Humanistisch Archief samengestelde Alliantiedag reader kunt u de visie van Humanitas DMH over de UVRM en mensen met een beperking nalezen.

Humanitas DMH: goedgekeurd!

In april 2008 was Humanitas DMH de eerste zorginstelling die het kwaliteitskeurmerk HKZ kreeg. Humanitas DMH heeft de zaken goed op orde, de klant staat principieel centraal en bij Humanitas DMH wordt voortdurend aan verbetering van de zorg- en dienstverlening gewerkt, luidde het oordeel. Daarmee voldoet Humanitas DMH aan internationaal erkende ISO 9001:2000-normen en branchespecifieke eisen. Het HKZ-certificaat is drie jaar geldig en elk jaar wordt het kwaliteitssysteem getoetst. “Met het verkrijgen van het HKZ keurmerk hebben we de basis gelegd om kwaliteit tot volle bloei te laten komen,” zegt bestuurder José Schiphorst over het keurmerk. “We zullen blijven werken aan verankering van het kwaliteitsdenken in de organisatie. Doen wat we zeggen en zeggen wat we doen!”

Humanistisch Geestelijke Verzorging

Het leven vormgeven is niet altijd eenvoudig. In ongewone of moeilijke situaties hebben mensen soms behoefte om vrijuit en vertrouwelijk te praten, liefst met iemand die kan helpen bij het zoeken naar antwoorden op levensvragen. Humanistisch raadslieden spelen in op die behoefte. Zij helpen met gesprekken, raad en ondersteuning in zorginstellingen, woongroepen, justitie en krijgsmacht. Zij bieden een humanistisch alternatief voor religieuze begeleiding. Dit is belangrijk, want juist op moeilijke momenten hebben mensen vaak behoefte aan begrip en herkenning. De raadslieden gaan uit van degene die hulp vraagt en diens manier van kijken en denken. Ze bieden steun vanuit de humanistische levensovertuiging, zonder hun eigen ideeën aan iemand op te dringen. Humanistisch geestelijk verzorgers hebben een opleiding gevolgd aan de Universiteit voor Humanistiek in Utrecht. Bij uitvaarten zijn humanistische uitvaartbegeleiders actief. Zij volgden een opleiding van de Stichting Humanistische Uitvaartbegeleiding.

Conferentie: De spirit van humanisme

Elk jaar wordt door de Universiteit van Humanistiek en het Humanistisch Verbond de voorjaarsconferentie voor humanistisch geestelijk verzorgers georganiseerd. Dit jaar was het thema

De spirit van humanisme. Is er ruimte voor spiritualiteit in humanistische kring? Deze vraag leidt tot verschillende praktische dilemma's in het werk van de raadslieden. Suzette van Ijssel van de UvH promoveerde op het onderwerp en leidde de dag in. Daarna boog een panel onder leiding van UvH rector Hans Alma zich over de kwestie. Vervolgens konden raadslieden in workshops hun ideeën uitwerken over thema's zoals intuïtie als grondhouding, spiritualiteit en film, weestand in dialoog en openheid rondom levensbeschouwelijke inspiratiebronnen. Het Lagos Ensemble, dat stukken speelt van Schubert en Beethoven, gaf een muzikale toets aan de bijeenkomst.

Holland Docblog:

Gelukkig Oud

Hoe worden we oud én gelukkig? Op het Holland Docblog *Gelukkig Oud* kunt u meedenken en meepraten over deze vraag. Het blog ontstond naar aanleiding van de gelijknamige documentaire waarin Ike Bertels gedurende een half jaar enkele bewoners van Humanitas Akropolis te Rotterdam volgde. Het blog werd opgezet in 2007, maar ook in 2008 maken kinderen van ouders die steeds meer zorg nodig hebben, ouders en verzorgers dankbaar gebruik van het digitale platform.

Praat mee over een gelukkige oude dag!

Surf naar <http://weblogs.hollanddoc.nl/gelukkigoud/>.

Via de site kunt u ook de documentaire nog eens bekijken.

Recht op bescherming en ontwikkeling

Kinderen zijn kwetsbaar en moeten extra beschermd worden. Daarom is op 20 november 1989 door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties het *Verdrag inzake de Rechten van het Kind* aangenomen. Maar anno 2008, bijna 20 jaar later, worden de kinderrechten nog altijd onvoldoende nageleefd. Zelfs in Nederland zijn teveel kinderen het slachtoffer van misbruik, mishandeling of emotionele verwaarlozing. *Mensjesrechten*, een crossmediaal project van HUMAN en anderen, creëert hieromtrent bewustzijn in de media. Op het HVO voorjaarssymposium *Virtuele Vorming* op 21 maart wisselden ouders en leraren van gedachten over de mogelijke voordelen en risico's van veelvuldig internetgebruik op de ontwikkeling van de jeugd. Ook Kinderopvang Humanitas draagt haar steentje bij aan de opvoeding.

Kinderrechten zijn Mensjesrechten

Soms worden rechten van kinderen onder onze neus geschonden. Bijvoorbeeld als een kind door de scheiding van ouders emotioneel wordt verwaarloosd, of wanneer een kind door gebrek aan alternatieve opvang terecht komt in een jeugdinstelling. In dergelijke situaties moeten volwassenen vaker ingrijpen en bewustwording van het bestaan van de kinderrechten kan daarbij helpen. Daarom besloten HUMAN, IKON, Rechtzondieaatproducties en het NJCM (Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten) tot de creatie van een crossmediaal project getiteld *Mensjesrechten*, een serie van zes korte films over kinderrechten in Nederland en een gelijknamige Holland Docblog.

Op 10 december, de dag waarop de *Universele Verklaring van de Rechten van de Mens* 60 jaar bestaat, gaat *Mensjesrechten* in première. Vanaf die dag is zes dagen lang na NOVA op Nederland 2 een filmpje uit de serie te zien. Bovendien wordt de hele serie vertoond tijdens het *Right Now* mensenrechtenfestival in Den Haag.

Holland Docblog: Mensjesrechten

De zes korte films die in het kader van het project gemaakt werden, staan vanaf 10 december op het *Mensjesrechten Docblog*. De filmpjes zijn dan ook te vinden op *Youtube*. Op het blog kunt u meepraten over de bescherming van kinderrechten in Nederland. Ook kunt u de totstandkoming van de filmpjes volgen en een kijkje nemen achter de schermen van het jeugdrecht.

Recht op onderwijs en opvoeding

Kinderen hebben niet alleen recht op bescherming, maar ook recht op onderwijs en opvoeding zodat zij zelfstandige en zelf-

redzame wereldburgers worden. Het HVO heeft daarom het item 'mensenrechten' in haar lerarenopleiding opgenomen. Bovendien is er een kinderrechtenspel ontwikkeld, waar kinderen op een speelse manier leren nadenken over hun rechten en behoeften. De nieuw ontwikkelde cursus *Virtuele Vorming* is ook geënt op 'kinderrechten'. De cursus kwam voort uit het gelijknamige voorjaarssymposium van het HVO.

Virtuele Vorming

In de huidige informatiemaatschappij bevinden kinderen zich steeds vaker in een virtuele omgeving. Jonge mensen spelen vaker op de computer dan op straat en zijn dagelijks één of meerdere uren online. Dit roept soms bezorgde vragen op. Kunnen kinderen en jongeren een gezonde balans onderhouden tussen de fysieke wereld en de virtuele wereld? Om het thema 'digitalisering in humanistisch perspectief' te verkennen organiseerde het HVO op 21 maart het voorjaarssymposium *Virtuele Vorming*. Op het symposium werden leraren en andere geïnteresseerden in de gelegenheid gesteld de virtuele leefwereld van kinderen nader te leren kennen en uitgenodigd thuis en op school iets met die kennis te doen.

Ik ben online, dus ik besta

Justine Pardoën, hoofdredacteur van *Ouders Online*, hield een levendig en boeiend betoog met de titel: *Ik ben online, dus ik besta*. Zij sprak over de voor- en nadelen van het internetgebruik en gaf ouders tips voor het begeleiden van kinderen die zich in de virtuele wereld begeven. Met een vraag als: "Hoe was het vandaag op internet?" kunnen ouders kinderen stimuleren bewust over internetgebruik na te denken.

De ontwikkeling van de verbeelding

Hans Alma, hoogleraar psychologie en zingeving en rector magnificus aan de Universiteit voor Humanistiek, verzorgde een lezing over de mogelijke bijdrage van de virtuele werkelijkheid aan de ontwikkeling van de menselijke verbeelding. Zij vergeleek rollenspel in de fysieke wereld met rollenspel op het computerscherm. De opgroeiende generatie, zo stelde zij, ontwik-

kelt mogelijk strategieën om de ingewikkelde vervlechting van actuele en virtuele werkelijkheid te hanteren. Alma benadrukte wel dat er nog veel onderzoek naar het fenomeen nodig is.

Inspirerende en leerzame dag

Het ochtendprogramma werd afgesloten met het onderdeel *Geen speld horen vallen*. Als symbolisch gebaar naar alle leraren hvo wordt bij Heleen Blaazer en Freek Zwanenberg het Humanistisch Verbondspeldje opgespeld door Ineke de Vries, directeur van het Humanistisch Verbond. Het sieraad - een zilveren versie van het internationale teken van humanistische organisaties - symboliseert de relatie tussen Humanistisch Verbond, Stichting HVO en hvo-leraren. Tot slot ontvingen alle andere aanwezigen het speldje. Aansluitend vond de uitreiking van de Joke Zonneveldwisselprijs plaats, gesymboliseerd door het beeldje *Op vleugels naar huis*. De prijs werd dit jaar gewonnen door hvo-leraar Louise Langelaan voor het ontwerpen van het lesmateriaal *Erasmus voor de klas*. Tijdens de middag konden deelnemers aan interactieve workshops. De inspirerende en leerzame dag werd afgesloten met een drankje en een hapje.

Meer Virtuele Vorming?

Naar aanleiding van *Virtuele Vorming* besloot HUMAN de archieven in te duiken. Naast de documentaire *Emoticons*, die op het symposium te zien was, stuitte HUMAN op een groot aantal documentaires die raken aan de thematiek van het symposium: internet, identiteit, zingeving en verbeelding. In dossier *Opvoeden* op www.human.nl kunt u de documentaires bekijken.

Platform Mensenrechteneducatie

Kinderen moeten de *Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens* kennen. Pas dan kunnen zij hun rechten bewaken en zich als echte wereldburgers solidair opstellen naar anderen wier rechten onder vuur liggen. Zestig jaar na het onderteke-

nen van de UVRM hoeven Nederlandse scholieren echter niet te weten wat er in de verklaring staat. Waar mensenrechten in de kerndoelen van het voortgezet onderwijs zijn opgenomen, blijft een vertaling naar de curricula voor specifieke vakken uit. Daarom was HVO in 2008 ook onderdeel van het Platform Mensenrechteneducatie. Het Platform, bestaande uit verschillende organisaties waaronder Amnesty International, pleitte bij minister Verhagen voor mensenrechteneducatie in het basis- en voortgezet onderwijs. Mét succes! Inmiddels heeft de minister toegezegd dat hij een taskteam voor het Actieplan Mensenrechteneducatie op zal stellen. Daarmee is de strijd echter nog niet gestreden en daarom blijft het Platform ook in 2009 ijveren voor mensenrechteneducatie. HVO draagt bij aan het platform door advisering vanuit humanistisch perspectief.

Kinderopvang Humanitas

Kinderopvang is tegenwoordig een vanzelfsprekend onderdeel van de opvoeding. Maar zoals niet alle ouders hun kinderen op de dezelfde manier opvoeden, bestaan er ook grote verschillen in de manier waarop kinderopvang geregeld is. Voelen kinderen zich veilig? Gerespecteerd? Leren ze over zichzelf na te denken? Stichting Kinderopvang Humanitas is toonaangevend voor de kinderopvang in Nederland. De stichting is een van de grootste kinderopvangorganisaties in Nederland. Dagelijks vangt Kinderopvang Humanitas meer dan tienduizend kinderen op, in ruim 170 kindercentra. Er wordt kinderopvang en gastouderopvang voor kinderen van 0 tot 13 jaar aangeboden. Samen met HVO verzorgde Kinderopvang Humanitas op de Alliantiedag 2008 een workshop over werken vanuit humane opvoedingswaarden. Deze zijn direct gekoppeld aan de kinderrechten

Mensenrechten, wat doet u eraan in 2009?

In dit jaarbericht was te lezen hoe lidorganisaties zich in 2008 hebben ingespannen voor de mensenrechten. En dit was nog maar een kleine greep uit alle activiteiten! Vanwege het succes zal de Humanistische Alliantie zich daarom tot 2011 (het einde van de beleidsperiode *Verbonden door Humaniteit*) blijven inzetten voor de UVRM. Zo kunnen we het rendement van acties waarmee we dit jaar zijn begonnen optimaal benutten. Bovendien is *Humanisme en Mensenrechten* een thema waarbij vele invalshoeken en perspectieven mogelijk zijn, ook vanuit uw organisatie.

Grote plannen voor *human.nl*!

In de strijd voor *Humanisme en Mensenrechten* speelt onze gezamenlijke website *human.nl* een potentieel cruciale rol. Zij levert dagelijks een actuele bijdrage aan de visievorming van humanisten en spreekt ook de grotere achterban aan; mensen die zich met humanistische waarden vereenzelvigen, maar die zich (nog) geen ‘humanist’ noemen.

In 2009 maken wij *human.nl*, samen met de Humanistische Omroep HUMAN, nóg levendiger! Een vernieuwde infrastructuur moet ervoor zorgen dat de leden van de lidorganisaties zich meer thuis gaan voelen op *human.nl*. Ook wordt een faciliteit voor sociaal netwerken gecreëerd, een virtuele plaats waar humanisten elkaar beter kunnen leren kennen en elkaar kunnen inspireren. Iedereen die werkt voor een humanistische organisatie of die zich op één of andere manier met het humanisme verwant voelt, kan zich bij het netwerk aansluiten. Het platform wordt onderdeel van *human.nl* en zal functioneren zoals populaire netwerksites als *hyves* en *facebook*. Het plan is nog in de ontwerpfasen, maar dat de faciliteit er komt in 2009, is zeker. Daarnaast zal de kennis van de humanistische beweging gebruikt worden om een humanistische bijdrage te leveren aan actuele maatschappelijke debatten. Volgend jaar zal daartoe op *human.nl* een *Debat van de maand* (werktitel) in het leven geroepen worden. Via de *human.nl* nieuwsbrief houden wij u van de ontwikkelingen op de hoogte!

Mensenrechten, juist nu!

De financiële crisis creëerde veel bezorgdheid en paniek in de economische sector van de samenleving. Maar de nasleep van de crisis zal vooral kwetsbare groepen in de samenleving treffen. Actie voor de mensenrechten in Nederland blijft dus broodnodig, juist in 2009. Dit doet de Alliantie met vertrouwen en élan, want een financiële crisis biedt ook ruimte voor positieve veranderingen. Humanistische waarden als zelfstandigheid, zelfbeschikking en de waardigheid van het individu komen in het dagelijks handelen centraal te staan. Maar ook saamhorigheid, verbondenheid en vertrouwen spelen een grote

rol bij het praktisch verwerken van de beurscrash. Samen kunnen wij ervoor zorgen dat de UVRM in Nederland beter in de praktijk worden gebracht!

Bewustwording

Veel van de HA lidorganisaties en medewerkers zijn concreet en praktisch met de mensenrechten bezig, maar (h)erkennen dit niet als zodanig. Dit is jammer. Bewustzijn is immers van groot belang bij het actief bewaken van de mensenrechten in de dagelijkse praktijk. Een belangrijke doelstelling in 2009 is daarom te zorgen voor een grotere bewustwording rondom de mensenrechten. Weet u al hoe u de UVRM bekendheid kunt geven in uw organisatie?

Mensenrechten, wat doet u eraan in 2009?

De Humanistische Alliantie nodigt u uit om ook in 2009 mensenrechten de basis voor een strijdbaar humanisme te maken. Wij hopen dat u bij het lezen van dit jaarbericht inspiratie hebt opgedaan om in 2009 iets met het thema te doen. U kunt, zoals Lodewijk de Waal suggereerde in zijn toespraak op de Alliantiedag, op de werkvloer over de UVRM praten. Misschien komt u dan samen op een goed idee voor een mooi evenement of een doeltreffende actie. Daarnaast kunt u natuurlijk ook contact opnemen met ons, wij denken graag met u mee!

Uitnodiging

De Humanistische Alliantie nodigt u van harte uit ook in 2009 deel te nemen aan de Alliantiedag, Wereldhumanismedag en de Socrateslezing! Via *human.nl* en de nieuwsbrief houden wij u op de hoogte van de precieze data en invulling van deze én andere evenementen.

Leden van de Humanistische Alliantie

per 01-10-2008

Zingeving en levensbeschouwing:

- Humanistisch Verbond
- Jong HV
- De Vrije Gedachte
- De Vrije Gemeente, Twente
- Vereniging Modern Beraad, Den Haag
- Centrum voor Modern Religieuze Bezinning
- Hak.der, Federatie van Alevitische verenigingen

Vorming en onderwijs:

- Universiteit voor Humanistiek (UvH)
- UVHA, Vereniging van UvH afgestudeerden
- Stichting HVO (Humanistisch Vormings- onderwijs)
- Vereniging van HVO-docenten
- Stichting Leo Polak Fonds (UvH)

Kennis:

- Instituut Kosmopolis (UvH, Hivos)
- Tijdschrift voor Humanistiek
- Humanistisch Archief
- Stichting Socrates

Media en visievorming

- Humanistische Omroep
- Tijdschrift HUMAN/uitgeverij Boom
- Huis van Erasmus, Rotterdam

Internationale ontwikkeling:

- Hivos, Humanistisch Instituut voor Ontwikkelingssamenwerking
- Aim for Human Rights
- Humanistisch Vredesberaad

Geestelijke begeleiding:

- Stichting Humanistische uitvaartbegeleiding
- Netwerk vrijgevestigde humanistisch geestelijk werkers
- VGVZ Geestelijk Verzorgers in de zorg, Humanistische sector
- Dienst Geestelijke Verzorging Justitie
- Dienst Geestelijke Verzorging Defensie

Maatschappelijke dienstverlening:

- Landelijke Vereniging Humanitas
- Humanitas DMH (diensten aan mensen met een handicap)
- Humanitas Inkomensbeheer
- Humanitas Kinderopvang
- Humanitas Thuiszorg en Maatschappelijke Dienstverlening
- Humanitas Bedrijfsmaatschappelijk Werk
- SAMAH voor minderjarige asielzoekers
- Humanitas onder dak, Twente
- Vereniging de Weezenkas
- Humanistisch Thuisfront
- Humanistische Alliantie Haaglanden
- Stichting De Einder

Sportieve begeleiding:

- Nederlandse Culturele Sportbond (NCS)
- Nederlandse Recreatie Sportbond (NRS)

Ouderenzorg:

- Stichting Humanitas Rotterdam
- Stichting HSHB (Humanistische Stichting voor Huisvesting van Bejaarden)
- Humanitasgroep Den Haag met:
 - Coornhertcentrum en
 - Wijndaelercentrum
- Humanistisch Zorgcentrum Burgemeester van Randwijckhuis, Amersfoort
- Woonzorgcentrum de Polbeek, Zutphen
- Humanistisch Zorgcentrum De IJpelaar, Breda
- Woonzorgcentrum Erasmushiem, Leeuwarden
- Jannes van der Sleedenhuis, Hoogeveen
- Woon- en Zorgcentrum De Nieuwpoort, Alkmaar

Voor informatie over de taken en doelen van deze leden, zie www.human.nl.

